

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: Kutseõpetaja

Triin Kuusemets

ÕPIMOTIVATSIOONI SEOS ÕPPEMAKSUGA LAPSEHOIDJA ERIALA KUTSEÕPET
PAKKUVATE ÕPPEASUTUSTE NÄITEL
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Jüri Ginter

Tartu 2019

Sisukord

Sissejuhatus	3
Teoreetiline ülevaade	5
Kutseõpe.....	5
Õppevorm.....	5
Lapsehoidjate õpe.....	6
Lapsehoidjate kutse	7
Lapsehoidjate õppe uuringud	8
Õpimotivatsioon	9
Uurimused motivatsiooni kohta	10
Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused.....	11
Metoodika.....	12
Valim.....	12
Andmekogumine	13
Mõõtevahend.....	13
Tulemused	14
Arutelu.....	18
Töö piirangud ja väärtused.....	20
Kokkuvõte	22
Summery	22
Tänuõnad	23
Autorsuse kinnitus.....	23
Kasutatud kirjandus.....	24
Lisad	26
Lisa 1. Ankeet	26

Sissejuhatus

Lasteaedades hoolitsevad laste eest kvalifitseeritud töötajad, kelle pädevuse üheks aluseks on kõrgkooli diplom. Samas vajatakse ka lihtsalt kutsetunnistusega lapsehoidjaid, sest alati ei ole võimalik last lasteaeda panna. Tänapäeval nõutakse ka lapsehoidjalt vastavat õpet, teadmisi ning oskusi. Lapsehoidja eriala kutseõppes on võimalik õppida Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis, Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis, Valgamaa Kutsehariduskeskuses, Haapsalu Kutsehariduskeskuses ja Kuressaare Ametikoolis. Kuni aastani 2014 oli võimalik seda eriala õppida ka Võrumaa Kutsehariduskeskuses, kuid peale 2014/15 õppeaastat lõpetati seal koolis antud eriala õpetamine. Eestis on võimalik lapsehoidjaks õppida tasemeõppes või koolituskeskuse poolt pakutavatel koolitustel. Tasemeõpe on tasuta, kuid koolituskeskuses on lapsehoidja koolitus tasuline. Tasulist koolitust pakuvad näiteks Perekasvatuse Instituudis ja Luwi OÜ's, kuid kursused toimuvad, kui on piisav arv osalejaid.

Brouse jt (2010) uurisid õpimotivatsiooni seotust õppemaksuga ning tuvastasid, et need õpilased, kes tasusid ise õppemaksu, olid vähem motiveeritud õppima, võrreldes nende õpilastega, kellel keegi aitas tasuda õppemaksu. Seni pole uuritud, kuidas mõjutab Eestis lapsehoidjaks õppijaid lapsehoidja koolituse maksumus või selle puudumine. Küll aga on Luug (2015) uurinud, kuidas õpingud lõpetanud vilistlased hindavad lapsehoidja õppekava.

Käesoleva töö autorit huvitab, kas õppe eest tasumine, mis on väliseks motivaatoriks, paneb õppureid rohkem pingutama või on hoopis tasuta õpe positiivseks motivatsiooniks. Kuna töö autor on ka ise lapsehoidjaks õppinud, siis oma kogemuse põhjal võib öelda, et õppemaksu puudumine oli üheks motivaatoriks, mis sundis õpingutes pingutama. Toetudes eelpool märgitule püstitatakse käesolevas töös uurimisprobleem: kuidas mõjutab tasuta õppe võimalus lapsehoidja erialal õppiva õpilase õpimotivatsiooni? Lähtudes uurimisprobleemist, on antud töö eesmärk on anda ülevaade, millisel määral õppemaksu puudumine mõjutab kutseõppes lapsehoidja erialal õppiva õpilase õpimotivatsiooni. Uurimuse eesmärgi täitmiseks keskendutakse järgnevatele küsimustele:

- 1) Kas ja kuiõrd mõjutas õppemaksu puudumine lapsehoidja erialal õppiva õpilase valikut õpingute alguses?
- 2) Kuidas mõjutab õppekoha maksumuse puudumine kutseõppes lapsehoidja erialal õppiva õpilase motivatsiooni?

Töö koosneb teoreetilisest osast, mis sisaldab ülevaadet nii kutseõppest, lapsehoidja eriala olemusest kui ka varasematest uurimustest. Töö teine osa kirjeldab käesoleva töö uurimuse läbiviimise etappe, annab ülevaate tulemustest ja tulemuste arutelust.

Teoreetiline ülevaade

Kutseõpe

Eestis on võimalik kutseõppes õppida erinevaid erialasid. Kutseõpe on mitmekülgne ja see annab õpilasele võimaluse siduda tulevikus oma töö hobidega, mis omakorda motiveerib õpilasi õppima. Kutseõppesse on oodatud õppima noored, kes soovivad omandada ameti, samuti ka täiskasvanud õppijad, kes soovivad täiendada oma teadmisi või ümber õppida (Sihtasutus Innove, s.a).

Õpinguid saavad alustada ka need õpilased, kes on põhihariduseta ja vähemalt 22-aastased, aga põhiliselt need, kes on omandatud põhihariduse ja on soov saada kutset või kutsekeskhariduse. Kui õpilasel on juba keskharidus ja ta soovib kutset, siis seda on samuti võimalik kutseõppes teha (Kutseõppeasutuse seadus, 2013). Samas on ka õpilasi, kes on saanud kutse, kuid soovivad edasi õppida jätkuõppes või omandada uus eriala. Pole välistatud ka kõrgharidusega õpilane, kes soovib lisaks olemasolevale haridusele omandada mingi eriala kutset (Sihtasutus Innove, s.a).

Kutsehariduses on võimalik omandada erialasid nii esmaõppes kui ka jätkuõppes. Õpingute alustamiseks ei pea olema eelnevalt kutsealast ettevalmistust, kuid minnes jätkuõppesse, peab olema eelnev või sama hariduskvalifikatsioon (Haridus- ja teadusministeerium, s.a).

Kutseharidus on väga paindlik ning saab valida nii erineva mahu kui ka kestvustega õppekavade vahel. Õppida on võimalik nii päeval kui ka õhtusel ajal (Sihtasutus Innove, s.a). Saab ka õppida statsionaarses kui ka mittestatsionaarses õppes, kus õpitakse sessioon- või tsükliõppes. Lisaks on võimalus õppida ka töökohapõhiselt õpipoisina. Töökohapõhine õpe on kutseõppevorm, mis toimib koostöös õpilase, õpetaja ja ettevõttega. Töökohapõhises õppes on 2/3 õppest praktika põhine (Kutseõppeasutuse seadus, 2013).

Õppevorm

Motivatsioon võib erineda nii kaug- kui ka statsionaarõppes õppides. Kaugõppes õppides on suur osakaal iseseisva õppimise planeerimisel. Kaugõppes õppijal tuleb iseseisvalt lahendada ülesandeid ja ta ei saa iga päev küsida loengus abi. Ta peab otsima vastava inimese, kellelt abi paluda ning leidma ka ise lahendusi. Iseseisvalt õppija peab seadma endale vahe-eesmärke, et motivatsioon püsiks. Samas vajab ta esitatud töö kohta vahetut tagasisidet, et veenduda töö õigsuses. Tagasiside saamine hoiab motivatsiooni üleval (Nicholson, 2007).

Õpperuumis saab õpilane vajadusel küsida koheselt abi ning tagasisidet, tunda kaaslaste toetust ning osaleda ühistes aruteludes. Kõik see aitab teemat paremini mõista ja võib olla ka motivatsiooniks. See võimalus on suurem päevases osakonnas õppuritel. Kaugõppes õppija aga peab seadma endale väikesed pidepunktid, et püsida ajagraafikus (Nicholson, 2007).

Lapsehoidjate õpe

Lapsehoidja eriala saab omandada kutseõppes nii tasemeõppes kui ka töökohapõhiselt kaugõppes. Õpingute lõpetamisel saab õpilane nii kutsekooli lõputunnistuse ning kutseeksami sooritamisel ka eriala kutsetunnistuse (Sihtasutus Innove, s.a).

Lapsehoidja eriala õpingud kestavad õppeasutustes 1 aasta. Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis ja Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis on lisaks tasemeõppele ka töökohapõhine õpe.

Töökohapõhine õpe on õppevorm kutseõppes, kus on suurem osakaal asutuses toimival õppel (Töökohapõhine õpe, s.a). Haapsalu Kutsehariduskeskuses ja Valgamaa Kutseõppekeskuses toimub ainult töökohapõhine õpe ning Kuressaare Ametikoolis on tasemeõpe ning pole töökohapõhist õpet (4. taseme kutseõpe, s.a).

Lapsehoidja eriala õppemaht on 60 EKAP. Asutusest tulenevalt on antud maht jagatud mõnele kuule või kestab terve aasta (Tartu Tervishoiu Kõrgkool, s.a). Õpe toimub sessioonidena, iseseisvat tööd on palju. Erinevust saab näha tabelist (Tabel 1).

Tabel 1. Kutseharidust pakkuva kooli ja koolituskeskuse erinevuste tabel. Andmed pärinevad kahe kooli õpet tutvustavast informatsioonist (Tartu Tervishoiu Kõrgkool ja Perekasvatuse Instituut).

	Kool 1	Kool 2
Koolitus/kutseharidus	Kutseharidus	Koolitus
Eriala	Lapsehoidja	Lapsehoidja
EKAP	60	240 akadeemilist tundi
Õppe kestvus	1 aasta	3 kuud
Õppemaks	Tasuta	1300-1740 eurot
Kutse tase	IV	IV
Nõutud haridus	Keskharidus	Keskharidus

Lapsehoidjate kutse

„Lapsehoiuteenuse osutaja tagab lapsehoiuteenusel oleva lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse vastavalt heale tavale ning lapsehoiuteenuse ohutuse vastavalt «Toote ja teenuse ohutuse seadusele»“ (Tervisekaitsenõuded lapsehoiuteenusel, § 2 lõige 5) .

Lapsehoidja on töötaja, kes on omandanud vajalikud teadmised ja oskused laste hooldamiseks ning nende arengu toetamiseks. Lapsehoidja teeb koostööd lapsevanema või hooldajaga. Lapsehoidja töö eesmärk on toetada lapse füüsilist, emotsionaalset, intellektuaalset ja sotsiaalset arengut, arvestades perekonna vajadusi lapse hoidmisel. Ta lähtub oma töös seadustest, lapse heaolust ja turvalisusest.

Lapsehoidja kutsealal on ka kutsestandard Lapsehoidja, tase 5, mis hõlmab lisaks suure hooldusvajadusega laste hoidmise ja juhendamise seotud kompetentse.

Lapsehoidja töö eeldab head vaimset ja füüsilist tervist. Lapsehoidja järgib oma töös kutse-eetikat (Lisa 3: Lapsehoidja kutse-eetika). Lapsehoidja on orienteeritud pidevale enesearendamisele ja uute teadmiste omandamisele. (Kutsestandard lapsehoidja erialal tase 4, 2016).

Täpsed nõuded on välja toodud Sotsiaalministeeriumi kodulehel:

Nõuded lapsehoidjale: 1) on täieliku teovõimega, hea vaimse ja füüsilise tervisega; 2) omab kutseaduse alusel välja antud lapsehoidja kutsetunnistust või on lõpetanud eripedagoogika, koolieelse pedagoogika, lapsehoidja või sotsiaaltöö eriala; 3) on lastega vahetult töötanud vähemalt kuus kuud viimase kümne aasta jooksul juhul, kui eriala lõpetamisest on möödunud rohkem kui kümme aastat. Inimene, kellel ei ole lapsehoidja kutsetunnistust, peab olema läbinud vähemalt 16-tunnise esmaabikoolituse viimase 36 kuu jooksul; 4) on läbinud tervisekontrolli nakkushaiguste suhtes ja omab perearsti väljastatud tõendit.” Lapsehoidjatele rakendatakse sotsiaalhoolekande seaduse § 10¹ viide. Lapsehoidja peab vastama ka järgmistele nõuetele: 1) temalt ei ole ära võetud vanema õigusi ega last ilma vanema õiguste äravõtmiseta; 2) teda ei ole kõrvaldatud eestkostja ega hooldaja kohustuste täitmisest; 3) tema suhtes ei ole alustatud kriminaalmenetlust süüdistatavana kuriteos, mille eest seadus näeb karistusena ette vangistuse, ja ta ei ole süüdi mõistetud tahtlikult toimepandud kuriteos, mille karistusandmed ei ole karistusregistrist karistusregistri seaduse kohaselt kustutatud; 4) tal ei ole sõltuvust alkoholist, narkootilistest ega psühhotroopsetest ainetest (Sotsiaalministeerium, 2014).

Lapsehoidja kutse väljastab kutsekoda. Eeltingimused kutse saamiseks on taotleja vanus (vähemalt 18-aastane) ning keskhariduse olemasolu. Samuti peab olema läbitud erialane koolitus, täiendusõpe või vastava eriala tasemekoolitus. (Nõuded lapsehoidja, 2018).

Kutse saamiseks tuleb esitada järgnevad dokumendid: isikut tõendava dokumendi koopia, keskharidust tõendava dokumendi koopia, vähemalt 16-tunnise esmaabikoolituse tõend (läbitud viimase 36 kuu jooksul), tervisetõend, kehtiva karistusregistri teade, erialase koolituse läbimise kohta dokumendi koopia, vormikohane avaldus, vormikohane CV, eneseanalüüs ja vormikohane praktikajuhendaja hinnang. Kõikide dokumentide vormistamise nõuded ja juhised on väga detailselt välja toodud Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsiooni (ESTA) kodulehel (Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon, 2017).

Kutse saamist mõjutavad erinevad tegurid. Esimesena vaadatakse ja hinnatakse kutsekojale esitatud praktika eneseanalüüsi. Seejärel tuleb läbida kirjalik test ning tõenduspõhine intervjuu. Testi sooritamiseks tuleb saada 40-50 punkti ja vähemalt neljale esmaabi küsimusele kuuest tuleb vastata õigesti (Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon, 2017).

Kutse andja valitakse välja konkursi käigus. Konkursil osaleja tegevuste hulka peab kuuluma ajakohase kutsetegevuse arendamine, kutse väljaandja peab olema erapooletu ja iseseisev. Kutse andja kinnitatakse ja ta saab vastavad volitused. Kutse andja väljastab kutse vastavalt kutsenõukogu kinnitatud korrale, seadusele ja kutsestandardile. Kutse väljastatakse viieks aastaks (Kutseseadus). Inimene leiab endas motivatsiooni õppida, kuna tal on tekkinud eesmärk, mille poole ta püüdleb, antud juhul siis õpingute lõpetamine (Krull, 2000).

Lapsehoidjate õppe uuringud

Luug (2013) viis magistritöö raames läbi kvalitatiivseuuringu teemal „Õppija hinnang lapsehoidja erialakoolitusele“, milles uuriti õppijate hinnangut lapsehoidja erialale. Mõõtevahendina kasutas töö autor poolstruktureeritud intervjuud. Valimi moodustasid 8 inimest vanuses 21-49 eluaastat ning nad olid lõpetanud ühes järgnevatest koolidest: Perekasvatuse Instituut, Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Koolituskeskus Reiting või Tartu Rahvaülikoolis lapsehoidja erialal. Uuriti, milline on õppija hinnang koolitusele, ka praktilisele väärtusele koolitusel ja ettevõtte mõju õppimisele. Õppijate arvamused õppekava kohta erinesid üksteisest ja kuna nad on erialal tööl olnud, siis on neil ka ülevaade, millises vallas oleks vaja olnud koolis tuge saada ja milliseid õpituid asju üldse töös ei kasutata. Praktiliste väärtuste osas tuli vastajate vastustest välja, et õpiti tulenevalt eesmärgist - kutseeksami sooritamine, lisaks sellele ka uute teadmiste ja oskuste saamiseks erialal töötamiseks. Ettevõtte mõjuna õppimisele tõid vastajad välja seda, et neid motiveeris abistav ja toetav kollektiiv (Luug, 2013).

Motivatsioon

„Motivatsioon on teoreetiline konstruktsioon, mille abil seletatakse käitumise, eelkõige eesmärgipärase käitumise algatamist, suunda, intensiivsust, püsivust ja kvaliteeti“ (Brophy, 2010).

Motivatsioon tähendab seda, et inimesel on tekkinud mingi eesmärk, mida ta soovib realiseerida. Selle eesmärgi saavutamiseks on ta leidnud endas tahte ja soovi see täide viia. Inimene näeb vaeva ja püüdleb sihikindlalt, et saavutada see, mida soovib. Inimeses on usk,

initsiatiiv ja soov, et tema vajadused saaksid rahuldatud (Krull, 2000). Inimesel on motiivid, miks nad püüdlevad eesmärkide poole. Selleks loovad nad strateegiad ehk meetodid eesmärgi saavutamiseks. Näide: inimesel on janu (motiiv), ta läheb poodi (strateegia), et osta juua (eesmärk) (Brophy, 2010). Eduootuse - väärtuse mudeli kohaselt mõjutavad pingutust kaks tegurit: mil määral inimene eeldab, et suudab saavutada edu ning kui suurt väärtust omistab ta tasule, mille nimel pingutab. Nende kahe teguri koosmõjul on inimene valmis pingutama. Kui puudub üks kahest, pole inimene motiveeritud eesmärki saavutama (Brophy, 2010).

Motivatsiooni mõjutavate tegurite kõrval on olulised motivatsiooni allikad. Krull (2018) toob välja kaks motivatsiooniallikat, milleks on võime prognoosida oma käitumist ja tegevuseesmärkide aktiivne püstitamine. Toetudes eelnevatele kogemustele ja teadmisele, saab õpilane analüüsida eelnevalt toimunut ja prognoosida oma tegevuse tagajärgi. See tähendab, et inimene oskab endale esitada küsimusi, toetudes varasemalt kogetule. Kui nendele küsimustele on inimene leidnud enda jaoks rahuldava vastuse, siis võtab ta positiivse hoiaku ka eesmärgi suhtes. Näiteks: „Kui õpin piisavalt eksamiks, siis ma sooritan selle.“ Inimene sisendab endasse, et ta saab hakkama. Pärast eelneva eesmärgi täitmist püstitatakse aina uusi eesmärke. Inimene hakkab seadma endale eesmärke, mis muutuvad tema tegevuse hindamise kriteeriumiks (Krull, 2018).

Õpimotivatsioon

Õpimotivatsioonina peetakse silmas õpilase kõrget või madalat õpivalmidust.

Õpimotivatsioon on keerulisem probleem pedagoogikas, samas selle tähtsust ja olulisust teadvustavad kõik õpetajad. Sama ei ole motiveerimisel kasu lihtsatest trikkidest, vaid tuleks kasutada laiahaardelisi ning mahulisi kasvatus- ja õppetööde võtteid (Krull, 2018).

Õpimotivatsiooni kontekstis on õpilasel soov ja tahtmine õppida. Motivatsiooni mõjutavad eesmärgid ning rolli mängib ka osalemine akadeemilistes tegevustes. Samas õpilaste motivatsioon võib olla ühesugune. Erinevus võib olla motivatsioonitegurites (Lumsden, 1994).

Lumsden (1994) toob välja, et väliselt motiveeritud õpilased õpivad ja pingutavad enamasti vaid niipalju, et saada hiljem tasustatud või pääseda karistusest. Näiteks proovitakse vältida halba hinnet või aines põrumist. Õpilased, kes on sisemiselt motiveeritud, õpivad, kuna neil on huvi ja kirg õppida (Lumsden, 1994). Maehr & Meyer (1997) täpsustavad, et õpilast motiveerib näiteks see, kui töö tähtaeg on lähenemas. Inimesel on eesmärk õppida, ta teeb seda, et saada hea hinne ja mitte kukkuda läbi, mis oleks eesmärgi täitmise tasustus.

Holistliku käsitluse kohaselt tuleb vaadata inimest kui tervikut. Kui inimesel on mingi soov või vajadus, siis vaadeldakse inimest terviklikult, mitte vaid osa temast. Näiteks, kui inimesel on soov saada tööle mingile erialale, siis ei mõtle ta ainult sellele, vaid on motiveeritud, et oma eesmärk saavutada. Selleks suundutakse õppima valitud erialale. See tagaks võimaluse töötada erialal ning ta keskendubki eriala õppimisele. Samuti ei hakka ta samal ajal muude tegevustega tegelema, et mitte tegelikku eesmärki silmist lasta (Maslow, 2007). Samas Brophy (2010) toob välja, et iga kord, kui eesmärk on saavutatud, hakkab inimene püstitama uusi eesmärke. Mida suurem on edu, seda rohkem ja kindlamalt inimene pingutab, et võtta uusi eesmärke.

Krull (2018) toob välja, et õpilasel võivad motivaatorid muutuda. Näiteks õpilane on huvitatud aineksest ja tahab seda õppida. Kuna õpilane on tubli, saadetakse ta olümpiaadidele, millega kaasneb väline tasustus. Peale seda võib õpilane tajuda, et talle meeldib see tähelepanu ja tasustus. Seoses sellega ei õpi ta enam huvist õppeaine vastu, vaid sellepärast, et sooritada olümpiaad parimale tulemusele. Selleks, et õpilane leiaks sisemise motivaatori, on oluline, et seletatakse lahti õpitava olulisust ja selle tähtsust erinevates aspektides (Krull, 2018). Luugi (2013) uuringus tõid vastajad koolituse tugevuste juures välja selle, et osa õpitust on nad saanud reaalselt oma töös rakendada.

Sisemist huvi saavad õpilased tunda toetatud keskkonnas. Kui aga õpilane tunneb, et õppimine on peale surutud või tajub pidevat kontrolli, siis võib kaduda sisemine motivatsioon. (Brophy, 2010). Õpilast ümbritseva toetava keskkonna tähtsuse toovad välja ka Luugi (2013) uurimuse vastajad, kelle jaoks on motiveeriv, et neil on toetavad kolleegid. See tähendab, et ettevõttes töötades on toetav keskkond. Lumsden (1994) tõi oma artiklis samamoodi välja keskkonna olulisuse. Õpilasele on oluline keskkond ja ka suhted kaaslastega. Meeldivas õhkkonnas tunneb õpilane end motiveeritumana (Brophy, 1987, viidatud Lumsden i, 1994).

Uurimused motivatsiooni kohta

Kui Luugi (2013) läbiviidud uurimus andis ülevaate õppijate hinnangutest lapsehoidja erialakoolitusele siis Brouse jt (2010) uurimus annab ülevaate motivatsiooni erinevusest ja õpingute rahastusest. Brouse jt (2010) läbiviidud uuring keskendus kolmele osale. Uuringus osalejad valiti ühe ülikooli erinevatelt erialadelt läbi juhusliku valiku. Esimeses osas vaadeldi soolise erinevuse mõju motivatsioonile. Tulemuseks oli, et naised olid rohkem motiveeritud.

Teisena uuriti kursuste vahelist motivatsiooni erinevust. Uuringus osalenud kursustest oli motivatsioon suurim esmakursuslastel. Lõpukursustel oli motivatsioon madalam.

Viimasena uuriti õpingute rahastamist ning selle mõju õpimotivatsioonile. Rahastus jagunes kolme gruppi. Esimesse gruppi kuulusid enda õpingute eest mittemaksvad õppurid. Nende eest maksid nt vanemad. Teise gruppi kuulusid oma õpingute eest ise maksvad õppurid. Kolmanda grupi liikmed maksid küll ise, aga said lisaraha nt oma vanematelt.

Kuid kui hakati võrdlema ise maksnud grupi liikmeid teiste gruppidega, siis ilmsesid erinevused. See seisnes selles, et madalam õpimotivatsioon oli ise maksval rühmal. Katsete läbiviijad tõdesid, et tulemused polnud sellised, kui oodati. Oli eeldatud, et ise maksvad õpilased on rohkem motiveeritud, kuid uurimuse tulemused andsid vastupidise tulemi. Uurimuse läbiviijad järeldasid uurimuse tulemuste järgi, et neil õpilastel, kes ise maksavad õppemaksu, on motivatsioon madal, kuna nad ei sõltunud kellestki peale iseenda ja neil polnud kellegi teise ees lisakohustusi.

Eelpool märgitud katse viidi läbi aastal 2008. 167 kursuse hulgast selekteeriti välja 30 kursust, kes vastasid etteantud kriteeriumile. Sobivatel kursustel õppivatelt õpilastelt küsiti, kas nad on nõus osalema uuringus. Õpilastele anti ülevaade, milles uurimus seisneb. Nõusoleku andnud õpilaste juhendajatele anti vastavad juhised uurimuse läbi viimiseks. Uurimuse aluseks oli võetud akadeemilise motivatsiooni skaala. Vaadeldi skaala põhjal erinevaid aspekte. Skaala koosnes 28 punktist. Neid tuli omakorda mõõta seitsme teguriga. Seitsemest esimesed kolm tegurit olid seotud sisemise motivatsiooniga. Esimene neist oli soov õppida ja saada uusi teadmisi. Sellele järgnes soov saavutada (inimesel on soov antud erialal midagi saavutada). Kolmas tegur on eduelamus. See tähendab seda, et inimesel on olemas positiivne kogemus, mis motiveerib teda õppima. Peale sisemise motivatsiooniga seotud tegurite skaalat järgnesid kolm välise motivatsiooniga seotud tegurit. Need olid seotud sellega, et õppima asudes on tehtud valik. Viimane väline motiveeriv tegur oli seotud hindamisega. Seitsmes tegur, mida uuriti, oli amotivatsioon. See tähendab seda, et inimene ei leia ühtegi põhjust ning õpilasel pole soovi ega kavatsust tegevusteks või õpinguteks (Brouse jt 2010). Amotivatsiooni peetakse tihti ebaõnnestumise põhjuseks, kuna see tähendab seda, et õpilasel pole midagi, mis teda motiveeriks (Utvær & Haugan, 2016).

Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Käesoleva bakalaureusetöö uurimisprobleemiks on „Kuidas mõjutab tasuta õppe võimalus kutseõppes lapsehoidja erialal õppiva õpilase õpimotivatsiooni?“ Töö eesmärk on anda ülevaade, millisel määral õppemaksu puudumine mõjutab kutseõppes lapsehoidja erialal

õppiva õpilase õpimotivatsiooni. Uurimuse aluseks on Brouse jt (2010) läbiviidud uurimus, mis käsitleb õpilaste õpimotivatsiooni seoses õppekoha tasustatusega. Antud uurimuse läbiviimiseks keskendutakse töös järgmistele uurimisküsimustele:

1. Kas ja kuidas mõjutab õppemaksu puudumine lapsehoidja erialal õppiva õpilase valikut õpingute alguses?
2. Kuidas mõjutab õppekoha maksumuse puudumine kutseõppes lapsehoidja erialal õppiva õpilase motivatsiooni?

Metoodika

Käesolev töö oli kavandatud kvantitatiivse uuringuna, kuna selline lähenemine aitab saada arvulised andmed uuritava probleemi kohta. Kuna kvantitatiivne uurimus keskendub arvudele, siis sõltuvad tulemused vähem uurija tõlgendusest ning pearõhk on saadud tulemustel (Õunapuu, 2012). Uurimuse läbiviimise tulemusena saab ülevaate, kui oluliseks peavad antud küsitluses osalenud koolide õpilased tasuta õppekohti. Kvantitatiivse andmeanalüüsi meetodina kasutas uurimuse läbiviija võrdlemist. Võrreldi vastajate poolt välja toodud erinevaid vastuseid, et saaks uurida põhjuseid ja tagajärgi (Õunapuu, 2012). Näiteks õpilane õpib antud koolis, kuna temale on selles koolis sobivad tegurid. (Õunapuu, 2012).

Valim moodustati sarnaste kriteeriumite järgi tagamaks sellega andmekogumise meetodi reliaablust. Valiidsuse suurendamiseks oli ankeedile lisatud üks avatud küsimus, et saada laiem vastus (Sillaots, 2017).

Valim

Käesoleva töö eesmärk on anda ülevaade, millisel määral õppemaksu puudumine mõjutab kutseõppes lapsehoidja erialal õppiva õpilase õpimotivatsiooni. Selleks valis töö koostaja koolid, kus pakutakse kutseõppes lapsehoidja eriala tasemeõppes ja koolitustena. Uurimuse läbiviimiseks pööruti Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli, Tartu Tervishoiu Kõrgkooli ning Perekasvatuse Instituudi poole. Antud koolid valiti asukoha logistikat järgides. Kooli valimisel sai määravaks see, et seal õpetakse lapsehoidja eriala. Tallinnas õppis antud eriala 25 õpilast, uurimuses osales 20. Kõik Tallinnast osalenud õpilased õppisid tasemeõppes. Tartus oli kahe grupi peale kokku 42 õpilast, neist uurimuses osales 36 õpilast. 36 vastajast 17 õpilast õppis tasemeõppes ja 19 õpilast töökohapõhiselt. Käesolevas töös on kasutatud

mugavusvalimit, kuna see on kergesti kättesaadav ning paindlik (Õunapuu, 2012). Valimisse kuulusid vastajad vanuses 18 kuni 57 eluaastat. Kõik uurimuses osalejad olid naised.

Andmekogumine

Uurimus viidi läbi märtsis 2018 nii Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis kui ka Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis. Uuringu läbiviimisel kasutas töö autor järgnevaid uurimiseetilisi aspekte, toetudes Eetikaveebile (Tartu Ülikool Eetikaveeb, s.a). Koolidega võeti ühendust e-kirja teel. Enne uuringu läbiviimist pöördus töö autor antud koolide kutseõppe osakonna juhatajate poole, et küsida luba küsitluse läbiviimiseks nende koolide lapsehoidja eriala õpilastega. Töö autor seletas uurimuse eesmärgi ja tulemuste kasutamist bakalaureusetöö koostamisel. Tartu Tervishoiu Kõrgkoolist ja Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolist anti luba uurimuse läbiviimiseks lapsehoidja eriala õpilastega. Kui luba oli saadud ja lepitud kokku aeg küsitluse läbiviimiseks, läks töö autor eelpool märgitud koolidesse, tutvustas ennast nii tundi läbiviivale õppejõule kui ka õpilastele. Uurimus toimus kokkulepitud ajal õpilaste klassiruumis, ankeedi täitmise ajal viibisid klassides õpetaja, õpilased ja uurimuse läbiviija. Töö autor seletas töö eesmärgi ning küsis õpilastelt nõusolekut töös osalemiseks. Töö läbiviija kinnitas õpilastele, et ankeedid on anonüümsed ja neid kasutatakse vaid antud uurimustöö läbiviimiseks. Küsitluse läbiviimisel vastas töö autor õpilaste ja õpetaja ankeedi täitmise ajal tekkinud küsimustele. Ankeedi täitmiseks kulus õpilastel kuni 20 minutit. Peale täidetud ankeetide kättesaamist tänas töö autor küsitluses osalenud õpilasi ning ka õppejõude, et lubasid oma ainetunnis uurimust läbi viia.

Perekasvatuse Instituudiga võeti samuti e-kirja teel ühendust, kuid kahjuks ei toimunud Tartus ega Tallinnas sel aastal antud eriala õpet. Asutus soovitas pöörduda MTÜ Ulata Käsi poole, kuid ka neil polnud toimumas lapsehoidja eriala koolitust.

Mõõtevahend

Andme kogumise meetodiks oli küsitlus. Küsitluse kasuks otsustati, kuna see aitab kokku hoida uurija aega, samas saab küsitlusega haarata palju inimesi ning esitada vastajaile rohkelt küsimusi. Andmeid on hea koguda ja analüüsida arvutis. Samas võib küsitluse nõrgaks küljeks pidada seda, et vastajad ei pruugi küsimustesse süveneda. (Hirsjärvi jt, 2005).

Uurimuse mõõtevahendiks kasutati ankeeti (Lisa 1). Ankeet koostati lähtuvalt uurimuse eesmärgist ja uurimisküsimustest. Ankeet täideti paberkandjal. Uurimuse läbiviija otsustas

paber kandjal ankeedi kasuks, sest nii saab kohe selgelt peale täitmist ankeedid kätte, elektrooniliselt aga ei pruugi ankeete tagasi saada ja õpilastega oleks elektrooniliselt raskem kontakti saada. Ankeet koosnes üheteistkümnest valikvastustega küsimusest ning ühest avatud küsimusest. Küsimuste koostamisel arvestas töö autor õpilaste vanust ja õpitavat eriala. Ankeedi esimene ja teine küsimus on seotud kooli valikuga, et saada vastused küsimusele, mis sai määravaks kooli valikul ja kui suurt osa mängis selles õppemaksu puudumine uuringus osalenud vastajate jaoks. Küsimused kolm kuni viis hõlmavad töötamist ja töökohal muutuste toimumist peale lõpetamist ning kui palju see motiveerib õpilast lõpetama. Küsimusi kuuendast kuni kümnendani seostas töö autor erinevate õppemaksuga seotud aspektidega, et saada ülevaade õpilaste arvamustest õppemaksu kui õpingute lõpetamise motivatsiooni teguri kohta. Küsimus üksteist on lisatud avatud küsimusena, et saada teada, mis enim motiveerib lõpetama ja milliseid seisukohti õpilased ise seoses sellega välja toovad.

Ankeedi tulemused kirjutati välja MS Excel tabelisse ja hakati omavahel võrdlema. Antud tulemustest koostas töö autor tabelid, et saada tulemustest visuaalne ülevaade.

Tulemused

Andmetest ülevaate saamiseks kanti uurimuse ankeedist saadud vastused MS Exceli tabelisse, saamaks parema ülevaate saadud andmetest. Saadud andmetele anti arvuline vaste.

Tulemuste kohta koostati diagrammid ja sektordiagrammid, saamaks tulemustest parema visuaalse ülevaate. Selleks, et saada teada, mis motiveerib kutseõppes lapsehoidja eriala õpilasi antud erialal õppima, tuli välja selgitada, mis sai õpilasel kooli valikul määravaks.

„*Mis on Teie jaoks kooli valimisel oluline?*“ Need tegurid olid kooli asukoht, kooli maine, õppemaksu puudumine, õppe kestvus või muu tegur. 56st vastajast 27 õpilast ehk 48% oli märkinud kooli valimisel oluliseks kooli mainet. 56st vastajast 26 õpilast ehk 46% pidas oluliseks kooli asukohta. Õppemaksu puudumist pidas 56st vastajast oluliseks 33 õpilast ehk 59% vastanust. Samas 23 ehk 41% vastajatest ei pidanud kooli astumisel oluliseks õppemaksu puudumist. Kuna oli valikvastustega küsimused, siis paljud olid koos õppemaksu puudumisega oluliseks pidanud kooli asukohta ja mainet. Ankeetidest tuli ka välja, et õpilased, kes pidasid õppemaksu puudumist oluliseks õpingute alguses, ei pidanud oluliseks õppe kestvust. Õppemaksu puudumist ei pidanud ka oluliseks 20% õpilastest, kes valisid kooli just eriala pärast. Tööandja suunatud õpilased pidasid oluliseks, et neil puudub

õppemaks. Mitu vastajat oli ka välja toonud, et valitud kooli astuti, kuna tööandja suunas neid sinna õppima. 56st vastajast 24 õpilast ehk 43% pidas oluliseks õppe kestvust. Ja valiku „muu“ oli teinud 56st 12 õpilast ehk 21% vastajaist. Valides vastuse „muu“, tuli vastajal täpsustada, milline tegur oli kooli valimisel oluline. Selle valiku juures toodi välja, et kooli valikul mängis nende jaoks rolli koolis õpetatav eriala. See näitab, et nii kooli enda maine kui ka selle asukoht on õpilastele oluline. Samas pidasid õpilased oluliseks ka õppe kestvust. Kui teised valiku tegemise aspektid jäid alla 50%, siis õppemaksu puudumist pidas oluliseks kõigist vastajatest 59%.

„Kas Te töötate õppimise ajal?“ Küsitlusel osalejatest töötas õpingute ajal 80,4% ning 19,6% vastas, et nad ei tööta õpingute ajal.

„Õppima asusite antud erialale, kuna tööandja suunas, töötukassa suunas või ise valisite eriala?“ Lapsehoidja erialale õppima suundunud 43 õpilast ehk 77% tegid ise valiku asuda antud erialale õppima. Üks õpilane ehk 2% oli suunatud töötukassa poolt, kuid ka siis tegi valiku õpilane ise, mis erialale õppima minna. Ülejäänud 12 õpilast ehk 21% oli tööandja poolt suunatud antud eriala omandama.

Joonis 1. Õpilaste õppima asumise põhjus.

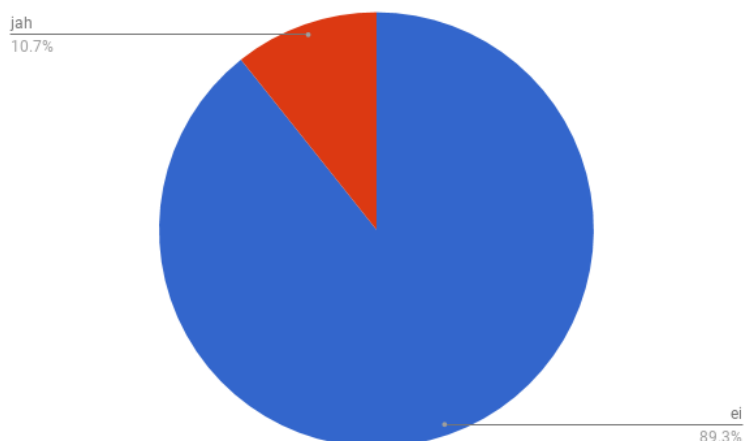
„Kui tööandja suunas, siis kas Teie tööl tuleb mingeid muutusi peale eriala lõpetamist?“ 12 õpilast, kes olid tööandja poolt suunatud, motiveeris õppima tööandja. Üks vastaja 12st tööandja suunatudest tõi välja, et peale eriala lõpetamist suureneb tema palk ja paranevad töötingimused. Ülejäänud üksteist ei osanud öelda, kas tööl muutub midagi või ei. Toodi välja hoopis see, et kutse omandamine tagab tööl stabiilsuse. Mainiti ära, et eriala õppimine annab

paremad võimalused tööturul, annab võimaluse alustada tööd uuel erialal ehk siis lapsehoidjana. 23% õpilastest tõid välja, et tuldi õppima, sest sooviti saada vastav diplom, kuna praegusel ajal mängib haridust tõendav dokument väga tähtsat rolli. Sellisel juhul tundub, et õpilane on asunud õppima, sest keegi või miski nõuab talt seda. Ta õpib, et vastata mingitele normidele või ootustele. Sel juhul ei pruugi olla motivatsioon sisemine, kuna see võib olla mõjutatud välistest teguritest. Välimise motivatsiooni omavad ka need õpilased, kes on suunatud õppima tööandja poolt. Osad tööandja poolt õppima saadetud õpilased vastasidki, et tööandja suunamine motiveerib neid lõpetama. 5% vastajatest olid välja toonud sama lahtise küsimuse juures, et peale lapsehoidja eriala lõpetamist on neil võimalus minna edasi õppima ülikooli koolieelse lasteasutuse õpetajaks.

„Kas Te õpitate tasulisel õppekohal?“ Antud küsimuse juures tõid kolm vastajat välja, et nad õpivad tasulisel õppekohal. Samas 53 õpilast vastas, et nad õpivad tasuta õppekohal.

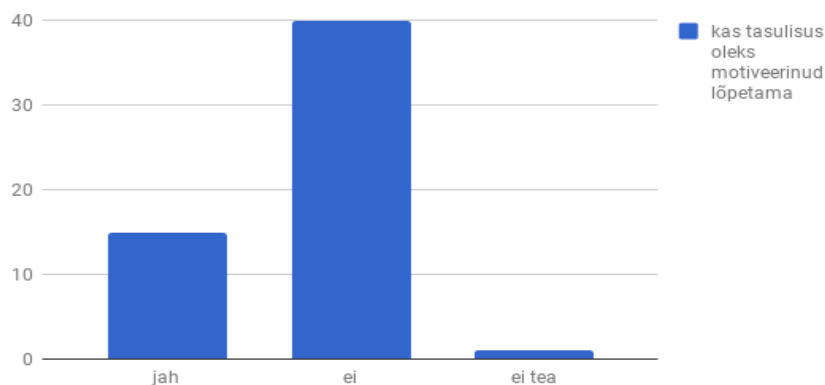
„Kes tasub Teie õppemaksu?“ Kõik, kes vastasid küsimustikule, ei tasunud ise oma õppemaksu. Need, kes läksid ise õppima kutseõppesse, asusidki tasuta õppekohtadele. Nendest, kes tõid ankeedis välja, et õpivad tasulisel õppekohal, märkisid kaks vastajat, et tööandja tasub neil õppemaksu ja ülejäänud vastajad tõid välja, et Euroopa Liidu toetuste kaudu saab tasutud õppemaks. See tähendab, et ükski küsitluses osaleja ei pidanud ise tasuma õppemaksu.

„Oleksite asunud lapsehoidja erialale õppima, kui peaksite selle eest ise maksma?“ Kõigi vastajate käest sai küsitud, kas nad oleks asunud lapsehoidja erialale õppima, kui nad peaksid selle eest ise maksma. 89% vastas, et nad poleks läinud õppima antud erialale, kui nad oleksid pidanud maksma õppemaksu. Ülejäänud 11% vastasid, et oleksid läinud õppima erialale ka siis, kui nad oleks pidanud maksma õppemaksu, mida näitab ka joonis 2. See tähendab, et suurem osa vastajatest poleks asunud õppima eriala, kui nad peaksid maksma õppemaksu.

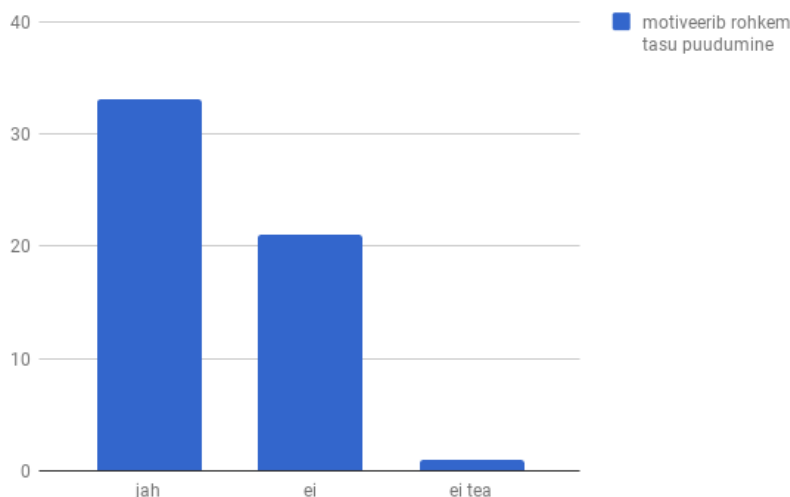
Joonis 2. Eriala valiku sõltuvus õppemaksust.

„Oleksite rohkem motiveeritud õpinguid lõpetama, kui peaksite tasuma õppemaksu?“
 Küsimusele, kas õpilane oleks rohkem motiveeritud õpinguid lõpetama, kui ta peaks tasuma õppemaksu, vastas eitavalt 71% vastajaist, „ei tea“ vastas 2%. 27% vastajatest arvas, et nad oleks rohkem motiveeritud õppima, kui nad peaks tasuma õppemaksu. Seda kajastab ka joonisel 3.

Joonis 3. Motivatsiooni sõltumine õppemaksust.

„Olete rohkem motiveeritud lõpetama õpinguid, kui Te ei pea tasuma õppemaksu?“
 Küsimuse eesmärgiks oli saada ülevaade õpilaste arvamusest, kas neid motiveerib õppima õppemaksu puudumine. 60% vastanutest vastas jaatavalt, et nad on motiveeritud rohkem lõpetama, kui nad ei pea tasuma õppemaksu, samas 38% vastas, et neid ei motiveeri rohkem lõpetama see, et ei pea tasuma õppemaksu. 2% vastajatest vastas, et nad ei tea, kas nad oleks rohkem motiveeritud lõpetama, kuna õpe on tasuta. See on ka välja toodud joonisel 4.

Joonis 4. Kas oleksite rohkem motiveeritud lõpetama, kui Te ei pea tasuma õppemaksu?

„*Mis motiveerib Teid enim õpinguid lõpetama?*“ Küsimuse juures olid vastused küll erinevad, kuid mõtted ja soovid sarnanesid mitmetel vastajatel. Väga ülekaalukalt oli välja toodud soov saada kutsetunnistus, et tagada endale paremad võimalused tööturul ja töökohal. Samuti toodi välja, et kutse omandamise järel saab töötada lastega. See näitab, et lapsehoidja erialale õppima asunud õpilased soovivad tulevikus töötada lastega või lasteasutuses. Seda toetas ka see (21% vastajatest oli toonud välja), et soovivad vahetada töökohta peale õpinguid, kuna soovivad töötada lapsehoidja erialal. Samas mõned vastajad mainisid, et sooviksid töötada lasteasutuses õpetajana ning sellepärast asusid lapsehoidja erialale õppima, et saaksid jätkata ülikoolis õpinguid, saades seeläbi vajaliku dokumendi töötamiseks lasteaias õpetajana. Üks vastaja tõi välja, et õpib, kuna 2020. aastast on antud eriala kutsetunnistus kohustuslik, et saaks töötada lapsehoidja erialal ning kindlustada tulevik antud erialal.

Arutelu

Käesoleva töö eesmärk on anda ülevaade, millisel määral õppemaksu puudumine mõjutab kutseõppes lapsehoidja erialal õppiva õpilase õpimotivatsiooni. Uurimuse läbiviimise tulemusena saab vaadata, kui oluline on tasuta õppekohtade säilitamine.

Esimese uurimisküsimustega soovis töö autor välja selgitada kas ja kui võrd mõjutab õppemaksu puudumine kutseõppes lapsehoidja erialal õppiva õpilase valikut õpingute alguses. Mõjutavate tegurite hulgas olid kooli asukoht, kooli maine, õppemaksu puudumine, õppe kestvus või muu tegur. Antud uurimuses osalenud õpilastest pidas 59% sisseastumisel oluliseks seda, et lapsehoidja eriala õppimine on tasuta, millest saab järeldada, et uuringus

osalenud õpilaste jaoks mängib kooli valimisel kõige olulisemat rolli see, et valitud erialal puuduks õppemaks.

Küsimuse „*oleksite asunud lapsehoidja erialale õppima, kui peaksite selle eest ise maksma?*“ vastustest saab järeldada, et enamus vastanud poleks enda arvates asunud valitud kooli antud erialale õppima kui õpe oleks olnud tasuline.

Küsimuse „*Kui tööandja suunas, siis kas Teie tööl tuleb mingeid muutusi peale eriala lõpetamist?*“ vastustest saab järeldada, et mitmel uurimuses osalejale muutuvad tingimused tööl paremaks. Positiivsete muutuste ootus on väline motivatsioon, mis mõjutava tegurina annab tõuke ka sisemisele motivatsioonile õpingute lõpetamiseks. See annab õpilasele põhjust rohkem pingutada, et tõestada nii endale kui ka tööandjale oma võimekust areneda. Samale järeldusele jõudis oma uurimuses ka Luug (2013), tuues oma uuringus välja, et töökeskkonna positiivne ja toetav suhtumine tõstab motivatsiooni.

Selleks, et saaks välja tuua, mis põhjustel ei soovita asuda tasulisele õppekohale, tuleks viia läbi lisauuring. See annaks ka ülevaate, millised põhjuseid pärsivad võimalusi asuda tasulisele õppekohale.

Teise uurimisküsimusega soovis töö autor teada saada, kuidas mõjutab õppekoha maksumuse puudumine kutseõppes lapsehoidja eriala õpilase motivatsiooni. Uurimuse tulemustest selgus, et õpilaste motivatsiooni mõjutas just õppemaksu puudumine, kuna 60% vastajatest tõi välja, et neid motiveerib lõpetama tasuta õppekohal õppimine. 71% õpilastest arvas, et nad ei oleks rohkem motiveeritud õpinguid lõpetama, kui nad õpiksid tasulises õppes.

Vastustest saab järeldada, et valdava enamuse uuringus osalenud õpilaste arvates ei oleks motiveeriv õpingute lõpetamiseks see, kui nad peaksid tasuma õppemaksu ja samas on motiveerivam see, et nad ei pea tasuma õppemaksu.

Avatud uurimisküsimuse „*Mis motiveerib Teid enim õpinguid lõpetama?*“ vastustest saab järeldada, et õpilased, kes on valinud selle eriala, on teinud teadliku valiku, et nad saaksid teha tööd erialal, mis neile endile meeldib. Mitmed vastajatest soovisidki kindlustada enda kohta töökohal või tagada endale paremad võimalused tööturul. See omakorda avaks neile võimaluse ka lasteaias töötada, kes hetkel töötavad muul eriala või üldse ei tööta. Õpilane soovib omandada ametit ja saada kvalifikatsiooni vastaval erialal. Samas kajastub siin sisemine motivatsioon ja tahe õppida, et tagada endale parem elukvaliteet ja võimalused tööturul. Selleks ongi tehtud valik ja asunud õppima lapsehoidja erialale. Elukvaliteedi ja

laiemate võimaluste tagamist tööturul võib tõlgendada motiveeriva tegurina. Selleks, et püsida konkurentsivõimelisena, on vajalik vastav kvalifikatsioon ning seda tõendab lisaks erialastele teadmistele kutseeksami edukas sooritamine. Ka Luugi (2013) uurimuse tulemustes selgus, et õpiti selleks, et oli soov omandada erialaseid teadmisi ning sooritada kutseksam.

Brouse jt (2010) uuringust tuli välja, et need õpilased, kes tasusid õppemaksu, ei olnud nii motiveeritud õppima, kui õpilased, kelle eest tasus õppemaksu keegi teine. Uurijad põhjendasid seda asjaoluga, et need õpilased said ise hakkama ja ei toetunud kellelegi. Parema võrdluse oleks saanud Brouse jt (2010) uurimusega, kui uurimuse läbiviimise ajal oleks toimunud ka tasulisi lapsehoidja koolitusi.

Erinevus Brouse jt (2010) uurimusega on see, et antud uurimuse vastajad ei pidanud tasuma õppemaksu. Nad olid kas tasuta õppekohal või tasus õppemaksu nende eest tööandja või tasuti läbi EL toetuste fondi. Seega puudus neil kogemus seoses õppemaksu tasumisega ning selle seostamisega õpimotivatsiooniga.

Töö piirangud ja väärtused

Parema ülevaate saamiseks oleks vaja rohkem uuritavaid ning rohkem koole, kus uurimust läbi viia. Õpimotivatsiooni tuleks lisaks uurida tasulistel koolitustel, see aitaks tuua välja võrdluse õpimotivatsioonis nii tasulisel kui tasuta õppes lapsehoidja erialal. Uurimuse läbiviimist raskendab see, et koolitused võivad toimuda erinevatel aegadel. See sõltub sooviavaldustest ja osalejate arvust. Samamoodi võiks viia läbi intervjuusid õppejõududega - nii saab võrrelda õpilaste motivatsiooni erinevusi nii tasulises kui ka tasuta õppekohtadel läbi õpetajate tähelepanekute. See annaks võrdlemiseks ja analüüsimiseks rohkem andmeid, et saada ülevaade õpimotivatsiooni seosest õppekoha maksumusega. Piiranguks saab pidada seda, et antud uurimustöös osales kaks kooli ning see ei anna olulisi üldistavaid tulemusi.

Antud uurimuses oleks saanud reliaablust suurendada viies läbi kordusuuringu või kasutades teist uurimismeetodit ning võrreldes saadud tulemusi. Valiidsuse suurendamiseks oleks pidanud töö autor läbi viima pilootuuringu, mis oleks andnud ülevaate ettetulevatest takistustest. Lisaks oleks valiidsust suurendanud kordusuuringu korraldamine, saamaks ülevaate sellest, kas testi tulemused oleks tulnud sarnased eelmisega (Sillaots, 2017). Lisaks oleks töö autor võinud valida juurde ja läbida bakalaureusetöö koostamiseks toetavaid aineid, mis oleks andnud parema ettevalmistuse/valmiduse töö koostamiseks.

Käesolevas bakalaureusetööst võiks olla kasu uurimuses osalenud koolidele, kuna saadud andmed annavad ülevaate, millised aspektid mõjutasid õpilasi kooli valimisel ja mis motiveerib õppima.

Kokkuvõte

Antud uurimus viidi läbi Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis ja Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis. Uurimuses osales 56 lapsehoidja erialal õppivat õpilast. Uurimuse eesmärk oli anda ülevaade, millisel määral õppemaksu puudumine mõjutab kutseõppes lapsehoidja eriala õpilase õpimotivatsiooni.

Uurimusest tuli välja, et kooli astumisel peab õppekoha maksumust oluliseks 59% õpilasi. 56st vastajast poleks 89% asunud lapsehoidja eriala õppima, kui antud eriala õpe oleks tasuline. 60% uuringus osalenud õpilastest arvas, et tasuta õppekoht motiveerib neid edukalt õpinguid lõpetama. Samas 38% uuritavatest arvas, et õppekoha tasu puudumine ei ole motiiv kooli lõpetamiseks. 71% vastajatest arvas, et nad poleks rohkem motiveeritud õpinguid lõpetama, kui nad peaks tasuma õppemaksu.

Käesoleva uurimuse osalejate tulemustest saab järeldada, et uurimuses osalenud õpilased peavad oluliseks õppemaksu puudumist ning neid motiveerib see õppima.

Summery

Headline: Study motivation`s reference with tuition fee based on the examples of childminder`s speciality at vocational education institutions.

The study was done at Tartu Health Care Collage and Tallinn Health Care Collage. 56 childminder`s specialty students participated in the research. The goal of the study was to find out how is students` motivation connected with the lack if the tuition fee.

The study showed that 59% of students considered important the lack of the tuition fee while starting the studies. 83% of 56 students, who answered, would not have chosen the specialty if they had to pay for their studies. 60% thought that they are more motivated to graduate, if education is free. At the same time 38% thought that absence of the tuition fee would not motivate them more to graduate. 71% thought that they would not be motivated more to finish their studies, if they had to pay the tuition fee.

The results of this study let us conclude, that students who participated, consider education without the tuition fee important and it motivates them to learn.

Tänuõnad

Uurimistöö autor tänab uurimuses osalenud õpilasi lapsehoidja erialal. Suure toetuse ja abistamise eest tänab töö autor oma juhendajat Jüri Ginterit. Erilised tänud Liina Uuskülale ja Marianne Lainestele. Suured tänud ka töö autori perekonnale toetuse eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

4. taseme kutseõpe (s.a). Külastatud aadressil:

http://www.kutseharidus.ee/wp-content/uploads/2018/02/AO_2018_19_4taseme_kutseope.pdf

Brophy, J. (2010). *Kuidas õpilasi motiveerida: käsiraamat õpetajale*. Tallinn: Archimedes.

Brouse, C. H., Basch, C. E., LeBlanc, M., McKnight, K. R., & Lei, T. College Quarterly. (2010). College students' academic motivation: Differences by gender, class, and source of payment. *ERIC*, V13 N1. Külastatud aadressil:

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ912093.pdf>

Eesti Sotsiaaltöö Assotsiatsioon. (2017). *Kutse andmise kord*. Külastatud aadressil:

<http://www.eswa.ee/kutse-andmine/lapsehoidja/#1480420766424-228de926-40e2>

Haridus- ja teadusministeerium. (s.a). *Kutseharidus*. Külastatud aadressil:

<https://www.hm.ee/et/eesmargid-tegevused/kutseharidus>

Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Tallinn: Medican.

Krull, E. (2000). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Krull, E. (2018). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Kutsestandard lapsehoidja erialal tase 4 (2016). Kutsekoda. Külastatud aadressil:

<https://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10622201>

Kutseseadus RT I 2008, 24, 156. Külastatud aadressil:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/12974050>

Kutseõppeasutuse seadus RT I, 02.07.2013, 1. Külastatud aadressil:

<https://www.riigiteataja.ee/akt/102072013001>

Lumsden, L. S.(1994). *Student Motivation To Learn*. ERIC Digest, Number 92.

Luug, M. (2013). *Õppija hinnang lapsehoidja erialakoolitusele*. Külastatud aadressil

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/31326/luug_merle.pdf

Maehr & Meyer. (1997). *Understanding motivation and schooling: Where We've Been,*

Where We Are, and Where We Need to Go. Michigan: Plenum Publishing Corporation.

Maslow, A. H. (2007). *Motivatsioon ja isiksus*. Tallinn: Mantra Kirjastus.

Nicholson, H. J. (2007). *A comparison of the motivations and learning strategies employed by adult learners in industriaal training programs*. Greensboro.

Nõuded lapsehoidja, tase 4 ja tase 5 kutse taotlejale (2018). Külastatud aadressil:

- http://www.eswa.ee/ewp/wp-content/uploads/2018/04/LH_nouded_kutse_taotlejale_19.04.2018_o9.pdf
Perekasvatuse Instituut koolituskeskus. *Lapsehoidja koolitus*. Külastatud aadressil:
<http://www.pki.ee/et/koolitus/Koolituste-oppekavad/Lapsehoidja-koolitus>
Sihtasutus Innove. (s.a). *Abiks otsustajale: Kutseõppevõimalused 2018/2019*.
Sillaots, M. (2017). *Uurimus meetodid*. Külastatud aadressil:
<http://htk.tlu.ee/icampus/pg/file/martinsillaots/read/223637/uuringu-kvaliteet>
Sotsiaalministeerium. (2014). *Lapsehoiuteenus*. Külastatud aadressil:
https://www.sm.ee/sites/default/files/content-editors/eesmargid_ja_tegevused/Sotsiaalhoolekanne/Muud_toetused_ja_teenused/sotsiaalministeerium_lapsehoiuteenus.pdf
Støen Utvær, B. K., Haugan, G. (2016). The Academic Motivation Scale: Dimensionality, Reliability, and Construct Validity Among Vocational Students. *Nordic Journal of Vocational Education and Training*. Vol6, Nr 2. Külastatud aadressil:
http://www.nordyrk.org/issues/2016/v6/i2/03/njvet_16v6i2a3.pdf
Tartu Tervishoiu Kõrgkool. (s.a). *Lapsehoidja*. Külastatud aadressil:
<https://www.nooruse.ee/et/korgkoolis-oppimine/kutseope/lapsehoidja>
Tartu Ülikool Eetikaveeb. (s.a). *Eetikaveeb*. Külastatud aadressil:
<https://www.eetika.ee/et/eetika/eetika-moraal>
Tervisekaitseõuded lapsehoiuteenusele RTL 2007, 23, 411. Külastatud aadressil:
<https://www.riigiteataja.ee/akt/12804040>
Töökohapõhine õpe (s.a). Külastatud aadressil:
<http://www.kutseharidus.ee/tookohapohine-ope/>
Õunapuu, L. (2012). *Mugavusvalim*. Külastatud aadressil:
<https://dspace.ut.ee/handle/10062/27764>

Lisad

Lisa 1. Ankeet

LAPSEHOIDJA ERIALA ÕPILASTE KÜSITLUSANKEET

Olen kutseõpetaja eriala III kursuse tudeng. Küsimustiku täitmisega aitate kaasa minu bakalaureusetöö valmimisele. Küsitlusankeedis valige sobivaim vastus. Tehke rist sobiva vastuse ees olevasse kasti. Täitmiseks kulub 10 kuni 15 minutit.

Lugupidamisega,

Triin Siniorg

KÜSIMUSTIK

Vanus:

Sugu: Mees Naine

1. Mis on Teie jaoks kooli valimisel oluline? Kooli maine Kooli asukoht
 Õppemaksu puudumine Õppe kestvus Muu(täpsustage).....
2. Kas te õpite: Kutsehariduse õppes Koolituskeskuse õppes
3. Kas Te töötate õppimise ajal? Jah Ei
4. Õppima asusite antud erialele kuna: Tööandja suunas Töötukassa suunas Ise valisite eriala
5. Kui tööandja suunas, siis kas Teie tööl tuleb mingeid muutusi peale eriala lõpetamist?: Jah Ei
 - 5.1 Kui muutub miski, siis mis?.....
 - 5.2 Kas Teid motiveerib eriala lõpetama see, et õpinguid läbima suunas tööandja? Jah Ei
6. Kas Te õpite tasulises õppekohal?: Jah Ei
7. Kes tasub Teie õppemaksu?: Vanemad Tööandja Teie ise
 Tasuta õpe Muu(täpsustage).....
8. Oleksite asunud lapsehoidja erialale õppima, kui peaksite selle eest ise maksma?: Jah Ei
9. Oleksite rohkem motiveeritud õpinguid lõpetama, kui peaksite tasuma õppemaksu?: Jah Ei
10. Olete rohkem motiveeritud lõpetama õpinguid, kuna Te ei pea tasuma õppemaksu?: Jah Ei
11. Mis motiveerib Teid enim õpinguid lõpetama?
.....

Tänan Teid vastamast!

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Triin Kuusemets (15.03.1989), annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Õpimotivatsiooni seos õppemaksuga lapsehoidja erialal Tallinna ja Tartu kutseõpet pakkuvate õppeasutuste näitel“, mille juhendaja on Jüri Ginter, reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 08.01.2019 (kuupäev)